

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 624/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o., Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 7 Co 13/2020-319 z 28. februára 2020, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o., Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 13/2020-319 z 28. februára 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom Okresným súdom Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 19 C 482/2015 v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bližšie špecifikovanej v žalobe, ktorú doručila okresnému súdu 4. septembra 2015 (ďalej len „predmetná nehnuteľnosť“).

3. Žalobkyňa vzala 17. októbra 2016 žalobu v celom rozsahu späť z dôvodu, že v období po podaní žaloby došlo k podaniu protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra proti rozhodnutiu Okresného úradu Nitra (ďalej len „okresný úrad“), katastrálneho odboru č. V 5169/2015 z 23. júla 2015, ktorým bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalovanej na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou ako predávajúcou a sťažovateľkou ako kupujúcou. Okresný úrad protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra vyhovel rozhodnutím č. UP 45/2015-9 z 2. novembra 2015 (ďalej len „rozhodnutie z 2. novembra 2015“). Rozhodnutie okresného úradu z 2. novembra 2015

bolo potvrdené rozhodnutím okresného úradu, odboru opravných prostriedkov č. UPo 19/2016-4/To z 25. januára 2016 ako vecne správne.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 19 C 482/2015-85 zo 14. novembra 2016 (ďalej len „uznesenie zo 14. novembra 2016“) bolo konanie vo veci žaloby o určenie vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti zastavené a zároveň bolo rozhodnuté, že žalobkyni sa priznáva právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O odvolaní proti uzneseniu okresného súdu zo 14. novembra 2016 v časti týkajúcej sa náhrady trov konania rozhodol krajský súd uznesením č. k. 7 Co 264/2017-142 z 28. marca 2018 tak, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

5. Vo veci opätovne rozhodol okresný súd uznesením č. k. 19 C 482/2015-263 z 1. októbra 2019 (ďalej len „uznesenie z 1. októbra 2019“) tak, že žalovaná sťažovateľka má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu z 1. októbra 2019 vyplýva, že okresný súd považoval za preukázané, že zastavenie konania zavinila žalobkyňa, ktorá vzala žalobu späť bez toho, aby žalovaná akýmkoľvek spôsobom v priebehu konania zmenila svoj postoj vo veci alebo čo i len čiastočne s nárokom vyslovila súhlas, alebo poskytla žalobkyni akékoľvek plnenie.

6. O odvolaní proti uzneseniu okresného súdu z 1. októbra 2019 rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie súdu prvej inštancie zmenil a určil, že stranám sporu sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva, pričom zároveň určil, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

7. V úvode napadnutého uznesenia krajský súd odkázal na zjednocujúce stanovisko prijaté občiansko-právnym kolégiom krajského súdu 6. februára 2020 (ďalej len „zjednocujúce stanovisko zo 6. februára 2020“), podľa ktorého *„Vo veciach, v ktorých dôjde k späťvzatiu žaloby z objektívnych dôvodov, ktoré procesne nezavinila žiadna zo strán sporu, je opodstatnené vysloviť záver, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.“* a ktoré zjednotilo rozhodovaciu činnosť senátov krajského súdu pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania v prípade zastavenia konania

po späťvzati žaloby z objektívnych dôvodov, pretože táto rozhodovacia činnosť bola rozdielna.

8. Krajský súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že na daný právny vzťah sa vzťahuje zjednocujúce stanovisko krajského súdu zo 6. februára 2020. Zdôraznil pritom, že na predmetnú vec nemožno aplikovať § 256 ods. 1 a § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), preto s poukazom na čl. 4 ods. 1 a 2 CSP (základné princípy Civilného sporového poriadku), ako aj s odkazom na právne závery obsiahnuté v rozhodovacej činnosti ústavného súdu (nálezy ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 614/2019 z 20. augusta 2019, sp. zn. I. ÚS 222/2019 z 20. augusta 2019 a sp. zn. I. ÚS 225/2019 z 20. augusta 2019) akcentoval opodstatnenosť záveru o tom, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva za situácie, že k späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody – protest prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra, na ktorý žalobkyňa a ani sťažovateľka ako žalovaná nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva žalobkyne, čím odpadol predmet žaloby.

9. Podľa sťažovateľky je napadnuté uznesenie krajského súdu založené na arbitrárnych dôvodoch. Sťažovateľka ďalej argumentuje, že záver krajského súdu o tom, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva, bez vysporiadania sa s argumentáciou sťažovateľky nemožno považovať za súladný s obsahom práva na spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľka v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie poukazovala na časový aspekt späťvzatia žaloby, ku ktorému došlo po viac ako deviatich mesiacoch po tom, čo bolo protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra vyhovené, čo nemožno hodnotiť ako riadne vedenie sporu. Podľa sťažovateľky nemožno opomenúť ani to, že s prihliadnutím na okolnosti prejednávanej veci išlo o odpadnutie predmetu sporu, čo nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľky, ktorá sa bránila. Okrem toho žalobkyňa viedla spor aj po tom, keď bola ako vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti zapísaná. Po vyhovení protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra žalobkyňa podľa sťažovateľky v spore aj naďalej pokračovala, hoci následne došlo k strate jej aktívnej vecnej legitímácie v dôsledku prevodu vlastníckeho

práva k predmetnej nehnuteľnosti na obchodnú spoločnosť [REDAKOVANÉ], čo podľa sťažovateľky tiež mohlo byť dôvodom späťvzatia žaloby.

10. Podľa sťažovateľky krajský súd vôbec neodôvodnil, v zmysle akého ustanovenia Civilného sporového poriadku postupoval.

11. Vo veci sťažovateľky konajúce súdy podľa jej názoru nerešpektovali metodologické pravidlá uznávané právnou vedou, ktorých prvotnou úlohou je zabrániť ľubovôli, či aspoň obmedziť ľubovôľu pri riešení právnych problémov. Okrem už uvedeného okresný súd vedie v obdobných veciach značný počet sporov, čo vytvára v stanovenom kontexte vzťah nielen k porušovaniu základného práva na súdnu ochranu, ale aj k porušovaniu základného práva vlastníť majetok, keďže na účely bránenia svojich práv sťažovateľka vynaložila finančné prostriedky na právne služby, pričom zastavenie konaní nezavinila a aj napriek tomu musí náklady znášať sama.

12. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo vyslovené, že nárok na náhradu trov konania sa stranám nepriznáva, a súvisiacim výrokom o tom, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Sťažovateľka požaduje zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie, ako aj náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

16. Ústavný súd podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu.

18. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

19. Podľa čl. 46. ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta arbitrárnosť a nedostatočnú odôvodnenosť napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý ako súd odvolací pri zastavení konania o určenie vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti, v ktorom sťažovateľka bola v postavení žalovanej, rozhodol tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Sťažovateľka argumentuje v konkrétnostiach časovým aspektom späťvzatia žaloby, ku ktorému došlo až po takmer roku po vyhovení protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra, pričom rovnako zdôrazňuje, že odpadnutie predmetu sporu, ku ktorému došlo, nemožno pričítať na jej ťarchu. Poukazuje pritom aj na skutočnosť, že žalobkyňa viedla spor aj po tom, keď bola ako vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti zapísaná, pričom týmto oneskoreným späťvzatím vznikali trovy právneho zastúpenia. S uvedenou argumentáciou sťažovateľky sa krajský súd podľa jej názoru nevysporiadal. Rovnako

zdôrazňuje aj neakceptovateľnosť odkazu krajského súdu na úvodné ustanovenia Civilného sporového poriadku (čl. 4 ods. 1 a 2 CSP) pri rozhodovaní vo veci [Ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec, čo sa týka obsahu a účelu, najbližšiu posudzovanej právnej veci (odsek 1). Ak takého ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít (odsek 2).].

22. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

23. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať

rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

24. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti zistil, že sťažovateľka sa naň obrátila so skutkovo a s právne takmer identickými ústavnými sťažnosťami, o ktorých už viackrát rozhodol, pričom k nim formuloval jednoznačné právne závery (pozri m. m. I. ÚS 510/2020, III. ÚS 459/2020 a III. ÚS 449/2020).

25. Berúc do úvahy argumentáciu sťažovateľky uvedenú v ústavnej sťažnosti, ktorá je predmetom predbežného prerokovania, ústavný súd konštatuje, že táto je takmer identická s argumentáciou obsiahnutou v ústavných sťažnostiach sťažovateľky, o ktorých ústavný súd už rozhodol vo veciach sp. zn. I. ÚS 510/2020, III. ÚS 459/2020 a III. ÚS 449/2020, pričom odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom uznesení krajského súdu obsahuje, čo sa týka skutkových zistení a právneho posúdenia veci krajským súdom, obdobné závery ako v iných jej veciach, ktoré už ústavným súdom boli preskúmané a rozhodnuté.

26. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd návrh na začatie konania podľa § 42 ods. 2 písm. f) odmietne podľa odseku 2 a ten istý navrhovateľ podá ústavnému súdu ďalší návrh na začatie konania v inej veci v podstatnej časti zhodný s predchádzajúcim návrhom, ktorý možno odmietnuť z rovnakého dôvodu, rozhodnutie o jeho odmietnutí môže obsahovať zjednodušené odôvodnenie, v ktorom ústavný súd iba poukáže na skoršie rozhodnutie o predchádzajúcom návrhu na začatie konania.

27. Ústavný súd sa v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti v plnom rozsahu stotožňuje s dôvodmi uvedenými ústavným súdom vo svojom skoršom rozhodnutí (uznesenie sp. zn. I. ÚS 510/2020 z 18. novembra 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť

25. novembra 2020) týkajúcom sa takmer identických ústavných sťažností sťažovateľky, ktoré boli ústavným súdom odmietnuté z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti vzhľadom na ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu v takmer identických veciach (uznesenia krajského súdu č. k. 9 Co 219/2019-277 z 29. októbra 2019, č. k. 9 Co 37/2019-219 z 28. novembra 2019, č. k. 9 Co 177/2018-365 z 28. novembra 2019, č. k. 6 Co 205/2018-433 z 29. novembra 2019 a č. k. 7 Co 229/2019-328 z 28. februára 2020). K identickým skutkovým okolnostiam prejednávanej veci pozri predovšetkým body 32, 34, 36 a 37 uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 510/2020 z 18. novembra 2020 a k ústavnej udržateľnosti právnych záverov krajského súdu ako odvolacieho súdu pozri predovšetkým body 38 až 40 a 42 až 48 uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 510/2020 z 18. novembra 2020.

28. Ústavný súd, vychádzajúc z § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, odmietol sťažovateľkou podanú ústavnú sťažnosť bez potreby podrobnejšieho odôvodňovania svojich právnych záverov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu